

SOVELTAVAN PYÖRÄILYN JA PARAPYÖRÄILYN TIETOPAKETTI

KATRI LEHTONEN
SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU
FYSIOTERAPIAN TUTKINTO-OHJELMA 2025

SOVELTAVAN PYÖRÄILYN JA PARAPYÖRÄILYN TIETOPAKETTI

Tämä tietopaketti on tehty osana opinnäytetyötä Satakunnan ammattikorkeakoulussa fysioterapian tutkinto-ohjelmassa. Oppaan tarkoituksena on tuoda ensitietoa soveltavasta ja parapyyöräilystä Suomen pyöräilyn jäsenseuroille sekä kerätä tietoa yhteen, jotta se olisi kaikkien sitä tarvitsevien hyödynnettävissä. Käytännön läheisen tiedon ja ohjeiden tavoitteena on tukea lajin saavutettavuutta, jotta kaikilla olisi mahdollisuus harrastaa pyöräilyä oman toimintakykynsä mukaan.

Oppaan tiedot koostuvat soveltavan pyöräilyn ja Parapyyöräilyn perusteista ja soveltavan pyöräilyn välineiden hankintaprosessista.

Suomessa on ollut käynnissä soveltavan liikunnan ja paraurheilun inklusiio- ja integraatioprosessi. Prosessin pyrkimyksenä on taata kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua liikuntaan ja urheiluun. Tavoitteena on yhteiset tapahtumat ja toiminnot kaikille. Kehitystä tukevat lisääntyneet tietoisuus, koulutus ja yhteistyö.

Soveltava pyöräily ja parapyyöräily ovat osa Suomen Pyöräilyn lajitoimintaa. Ne edistävät inklusiivisuutta, hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa, luovat mahdollisuuksia vammaisurheilijoille urheilussa ja tekevät pyöräilyä saavutettavampaa kaikille.

SISÄLTÖ

- **KÄSITTEITÄ**
- **SOVELTAVAN PYÖRÄILYN VÄLINEIDEN VUOKRAUSMAHDOLLISUUDET**
- **SOVELTAVAN PYÖRÄILYN VÄLINEIDEN HANKINNASSA AVUSTAVAT TAHOT**
- **PARAPYÖRÄILY JA KILPAILUTOIMINTA**
- **LUOKITTELU**
- **KILPAILULAJIT JA LUOKAT**
- **LÄHTEET**

KÄSITTEITÄ

Soveltava pyöräily = Tarkoitettu henkilöille, joiden pyöräileminen vaatii soveltamista tai erityisosaamista vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen vuoksi.

Parapyöräily = Soveltavan pyöräilyn kilpaurheilumuoto

Soveltavan liikunnan kohderyhmät hyödyntävät usein monipuolisesti eri palveluntarjoajien palveluja. Toimintarajoitteisuuden ja soveltavan liikunnan termistö vaihtelee palveluntarjoajien ja sektorien välillä. Alan viestintää ja kehittämistä vaikeuttavat eri variaatiot termeistä, koska ei ole yhteistä sovittua kieltä. Tutkijoille ja kansainväliselle yhteistyölle tuottaa ongelmia yhteisen suomenkielisen termistön puuttuminen. Liikuntatieteellinen Seura ja Sanastokeskus aloittivat 2021 vuoden marraskuussa sanastotyön soveltavan liikunnan ja paraurheilun käsitteiden selkeyttämiseksi. Tavoitteena työssä on suositettavien termien valinta, määrittellä keskeiset käsitteet ja termien käytön selkeyttäminen.

Sanasto on suunnattu työkaluksi mm. soveltavan liikunnan ja paraurheilun kentällä työskenteleville. Siitä on hyötyä myös kaikille muille, jotka tarvitsevat aiheeseen liittyviä termejä ja määritelmiä. Sanasto löytyy avoimena ja maksuttomana pdf-tiedostona mm. Liikuntatieteellisen Seuran nettisivuilta.

Sanastoon pääset tästä linkistä: [Soveltavan liikunnan ja paraurheilun sanasto](#)

Soveltavan liikunnan ja paraurheilun inklusio ja integraatio Suomessa

2000-luvulla syntyi käsite ”kaikille avoin liikunta”. Käsitteellä tarkoitetaan tasa-arvon toteutumista, syrjimättömyyden ja henkilökohtaisen valinnanvapauden edistämistä liikuntakulttuurissa. Kaikille avoimen liikuntakulttuurin tarkoituksena taas on, että jokaisella ihmisellä on oikeus valita itselleen sopiva liikuntamuoto ja -ympäristö omien tavoitteidensa, tarpeidensa ja toiveidensa pohjalta, riippumatta hänen kyvyistään tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan.

Suomessa alettiin tavoittelemaan lajiliittointegraatiota 2000-luvulla juuri samoista lähtökohdista kuin edellä kuvattu ”kaikille avoin liikuntakulttuuri”.

Lajiliittointegraation tarkoituksena on, että paraurheilu integroidaan osaksi lajiliiton toimintaa ja lajiliitolla on vastuu paraurheilun toteutuksesta omassa toimintakentässään. YK:n vammaissopimuksen artikla 30.5 on lajiliittointegraation taustalla. Artikla nostaa esille yhdenvertaisen ”yhdessä ja erikseen” harrastamisen ja urheilun sekä ajattelun inklusiolähtöisestä ”kaikille avoimesta” liikunnasta ja urheilusta, jonka kautta on mahdollisuus valita miten ja missä voi harrastaa ja urheilla sekä miten erilaisissa rooleissa voi lajien toimintaan osallistua. Integraatioprosessin tavoitteena on ollut, että parahuippu-urheilijoille voitaisiin taata yhdenvertaiset mahdollisuudet valmentautua ja kilpailla, koska paras osaaminen lajeissa on lajiliitoilla.

Parapyöräily on integraatiolaji ja se integroitiin osaksi Suomen Pyöräily ry:tä vuonna 2009. Tämä tarkoittaa, että parapyöräilyn lajitoiminta on keskitetty pyöräilyn kansallisen lajiliiton alaisuuteen.

SOVELTAVAN PYÖRÄILYN VÄLINEIDEN VUOKRAUSMAHDOLLISUUDET

Soveltavan pyöräily ja parapyöräilyn välineet ovat usein kalliita. Tästä syystä vammais- ja terveystyöjärjestöt Malike ja SOLIA ovat hankkeillaan kehittäneet edullisia apuvälineratkaisuja ja välinevuokraamoja. Entinen SOLIA on nykyään Paralympiakomitean apuvälinetoiminta. Näistä vuokraamoista voi lainata välineitä kokeilukäyttöön. Tällä tavoin voi kokeilla itselle sopivia välinevaihtoehtoja ja hankkia myöhemmin oman.

Paralympiakomitean apuvälinetoiminta

Paralympiakomitean vuokraamat välineet sopivat pääsääntöisesti itsenäisesti liikkuville ja he vuokraavat liikunnan ja urheilun apuvälineitä kaikille, mukaan lukien niin urheilijat kuin muutkin liikuntaa harrastavat henkilöt ilman diagnoosi-, vamma- tai järjestörajoja. Paralympiakomitean apuvälinetoiminta osallistuu yhteistyötapahtumiin eri tahojen kanssa ja on mukana liikunta- ja urheiluapuvälineiden kehitystyössä.

Paralympiakomitean apuvälinetoiminnasta on myös mahdollista saada todistus, jolla voidaan perustella myöhempää välineen hankintaa. Välinekokeilu voidaan myös dokumentoida valokuvin tai videoida. On myös mahdollista toteuttaa tarvittaessa kokeilu siten, että fysioterapeutti tai lääkäri on läsnä näkemässä välineen toimivuuden ja laatii tästä perustelut.

Välineisiin voi tutustua paralympiakomitean sivustolla ja välineen pystyy helpoiten varaamaan apuvälineiden vuokrauskalenterin kautta tai soittamalla yksikköön missä kyseinen väline sijaitsee. Yksiköitä on useampia. Kalenterista näkee milloin mitäkin välineitä on saatavilla.

Välineitä voi noutaa maksutta yksiköstä, jossa kyseinen väline sijaitsee tai välineen voi tilata rahdilla, jonka asiakas maksaa itse.

Paralympiakomitean apuvälineet sivulle pääset linkistä [välineet/paralympia](#)
Vastuhenkilö: Apuvälineneuvoja Jukka Parviainen, [0456770516](tel:0456770516)

Malike

Malike edistää vaikeavammaisten lasten ja aikuisten osallistumismahdollisuuksia ja uusien kokemusten saamista toimintavälineiden avulla. Toimintaan kuuluu myös koulutusten, kurssien ja tapahtumien järjestäminen sekä tiedon tuottaminen, kokemusten jakaminen ja vaikuttaminen osallisuutta edistäviin asioihin, kuten toimintavälineiden saatavuuteen.

Malike vuokraa välineitä ainoastaan heidän kohderyhmälleen, vaikeavammaisten käyttöön. Vaikeasti vammaisella tarkoitetaan henkilöä, jolla vamma vaikeuttaa huomattavasti liikkumista ja hän tarvitsee osallistuakseen ja liikkuaakseen sekä toimintavälineen, että avustajan.

Malikkeen toimintavälineisiin ja varauskalenteriin voi tutustua Malikkeen sivustolla. Malikkeella on toimitusyksiköt Tampereella ja Helsingissä. Tampereelta toimitetaan välineitä Matkahuollon ja Kaukokiidon rahdilla ja asiakas maksaa välinevuokran lisäksi myös rahdin. Helsingin yksikkö palvelee lähiseutujensa käyttäjiä ja välineet tulee noutaa.

Tietoa Malikkeen toiminnasta ja varauskalenteri: malike.fi

Yhteystiedot: Tampere puh. [0404389327](tel:0404389327) (saa tietoa myös Helsingin välineistä), malike@tukiliitto.fi

Välineet.fi

Suomessa toimintavälineitä sekä vammaisurheilun ja -liikunnanapuvälineitä vuokraavat tahot löytyvät yhteisestä verkkopalvelusta: valineet.fi. Sivuston tarkoituksena on helpottaa asiakasta löytämään juuri hänen tarpeisiinsa sopiva apu- tai toimintaväline.

SOVELTAVAN PYÖRÄILYN VÄLINEIDEN HANKINNASSA AVUSTAVAT TAHOT

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelut

Apuvälinepalveluiden järjestämisen päävastuu kuuluu hyvinvointialueille. Julkinen terveydenhuolto vastaa sekä perustason apuvälineistä, että yksilöllisesti valmistetuista vaativan lääkitinnällisen kuntoutuksen apuvälineistä, jotka ovat henkilökohtaisia ja tukevat asiakkaan erityistarpeita. Lääkitinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ovat asiakkaalle maksuttomia.

Lääkitinnällisen kuntoutuksen apuvälineinä ei luovuteta tavallisena kuluttajatuotteena saatavia kaksipyöräisiä polkupyöriä tai sähköavusteisia polkupyöriä.

Asiantuntijan tekemän tarvearvioinnin perusteella voidaan luovuttaa erityisominaisuuksilla varustettu polkupyörä lääkitinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä asiakkaalle. Tämän edellyttää, että asiakkaan toimintakyky on alentunut siten, ettei liikkuminen tavallisella polkupyörällä onnistu. Luovutusperusteita polkupyörälle voi olla muun muassa: päivittäisten toimintojen kannalta välttämätön liikkumisen apuväline, itsenäisten suoritusten lisääntyminen (esim. asioiden hoitaminen), käyttö tukee kokonaiskuntoutumista, kuntoutussuunnitelmaan on kirjattu tarve polkupyörälle ja pyörän käyttäjällä ei ole näkö-, hahmotus- tai muistiongelmia.

Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut luettelon lääkinällisenä kuntoutuksena luovutettavista erityisominaisuuksilla varustetuista polkupyörätyypeistä: kaksipyöräiset polkupyörät (jaloin tai käsin poljettavat), kolmi- ja nelipyöräiset polkupyörät (jaloin poljettavat), kolmi- ja nelipyöräiset polkupyörät (käsin poljettavat), potkupyörät ja potkulaudat (jalalla liikutettavat), tandempyörät sekä kolmi- tai nelipyöräiset polkupyörät kahdelle tai useammalle henkilölle.

Polkupyöriin voidaan tehdä myös muutoksia tai lisäyksiä, jotta niiden käyttö helpottuisi. Jos polkupyörän käyttö ei onnistu ilman lisävarusteita asiakkaan toimintakyvyn rajoitteen vuoksi, voidaan luovuttaa lisävarusteita apuvälineasiantuntijan tekemän yksilöllisen tarvearvioinnin perusteella. Näitä varusteita voivat olla esimerkiksi teleskooppiapupyörät, erityissatula sekä pohje- ja vartalotuet. Näitä varusteita voidaan luovuttaa käyttäjän omaan pyörään.

Apuvälineyksikkö/apuvälinekeskus vastaa lisävarusteiden asennuksesta. Muutostöitä voidaan teettää myös lääkinällisenä kuntoutuksena käyttäjän omaan pyörään, jos asiakkaan toimintakyky on alentunut sairauden tai vamman vuoksi esimerkiksi nivelten liikkuvuuksissa ja/tai raajojen mittasuhteissa on rajoitteita. Tällöin asiakas ei voi ajaa tavanomaisesti varustetulla pyörällä ja muutosten myötä pyörän käyttö tukisi hänen kuntoutustavoitteitaan. Näitä muutoksia voivat olla esimerkiksi polkimien pidennys tai otetta parantavat ohjaustankoon tehtävät muutokset.

Vakuutusyhtiöt

Vakuutusyhtiöt korvaavat vammautumisia, jotka johtuvat liikennevahingoista. Liikennevakuutuslaki (460/2016) ja siihen liittyvä kuntoutusta koskeva laki (626/1991) säätelevät liikennevahingoista aiheutuvia korvauksia, kuten vammautumista ja kuntoutusta.

Kuntoutuksen apuvälineinä ei korvata tavallisia harrastusvälineitä. Vammautuneilla voi kuitenkin olla tarvetta erityisille soveltavan liikunnan välineille kuten käsipolkupyörille. Nämä erityisvälineet eroavat tavallisista harrastus- ja liikuntavälineistä, koska niiden tarve perustuu yksinomaan vamman aiheuttamiin toimintarajoitteisiin.

Aloitusvaiheessa vahingoittunut henkilö voidaan ohjata kokeilemaan vuokrattavia toimintavälineitä tai vammaisurheilun ja liikunnan apuvälineitä niitä vuokraavilta tahoilta. Jos käyttökokemukset ovat hyviä, väline voidaan korvata henkilön omaan käyttöön. Tästä korvataan välineen hankkimisesta sekä mahdollisesta uusimisesta johtuvat kustannukset. Asiakkaalle jää kustannettavaksi kuitenkin käyttö- ja huoltokulut.

Urheiluvälineitä, jotka ovat kilpailukäyttöön tarkoitettuja, ei korvata.

Miten liikkeelle soveltavan pyöräilyn välineen hankinnassa?

1. **Testaa** ensin välinettä esimerkiksi Paralympiakomitean tai Malikkeen välinevuokraamosta.
2. Pyydä **suositus** välineestä ammattilaiselta. Esimerkiksi fysioterapeutti tai lääkäri voi olla läsnä näkemässä välineen toimivuuden ja laatia tästä perustelut. Fysioterapeutin ydinosaamista on liikkumiseen liittyvän väline tarpeen arviointi, valintaan liittyvä ohjaus sekä välineen käytön ohjaaminen.
3. Varmista, että ammattilainen tekee kirjaukset välineen suosituksesta **kuntoutussuunnitelmaan**.
4. Selvitä **maksajataho**.

PARAPYÖRÄILY JA KILPAILUTOIMINTA

Parapyöräily on yksi Suomen Pyöräilyn yhdestätoista virallisesta lajista. Virallisen suomenmestaruusarvon parapyöräily sai vuonna 2015. SM-arvosta kilpailtiin vuosina 2015–2016 ainoastaan maantiepyöräilyn henkilökohtaisessa aika-ajossa. SM-ohjelmaan on kaudesta 2017 eteenpäin kuulunut aika-ajon lisäksi myös maantieajo. Lähtökohtaisesti parapyöräilyn SM-kilpailut pidetään SM-kisaviikon yhteydessä, mikäli kansainvälinen parapyöräilyn kilpailukalenteri tämän mahdollistaa.

Parapyöräilyn maailmanmestaruuskilpailujen tarkkaa ajankohtaa ei ole määritelty Kansainvälisen pyöräilyliiton (UCI) taholta. Parapyöräilyn laji- ja kilpailutoiminta on keskittynyt Suomessa maantielajeihin johtuen sisävelodromin puutteesta.

UCI:n hallinnoima kilpailutoiminta sisältää maantielajit sekä ratapyöräilyn. Pyöräilyssä noudatetaan UCI:n asettamia sääntöjä.

LUOKITTELU

Vammaisurheiluun kiinteästi liittyvä erityispiirre on luokittelu. Urheilijalle pyritään luokittelun perusteella löytämään mahdollisimman oikea ja tasavertainen, hänen vammatasoonsa sopiva kilpailuluokka (sports class).

Luokittelun tarkoitus on määrittellä kuka saa kilpailla parapyöräilyssä sekä luokitella urheilijat vamman ja toimintakyvyn mukaan eri urheiluluokkiin. Tavoitteena on luoda tasapuoliset kilpailuolosuhteet, joissa urheilijoiden suorituskyky ja taito ratkaisevat tuloksen, eikä vamman vaikeusaste.

Arvioitavat asiat urheilijan luokittelussa

Luokittelussa urheilijan arviointi on prosessi, jossa luokittelusääntöjen mukaisesti urheilijalle voidaan määrittää urheiluluokka ja urheiluluokan status. Arviointi perustuvat kolmeen vaiheeseen.

Arvioitavia aiheita ovat:

- onko urheilijalla parapyöräilyyn soveltuva vamma (eligible impairment)
- arvioida täyttääkö urheilija minimivammakriteerit (minimum impairment criteria)
- määrittää urheiluluokka (sport class) ja sen tila (urheiluluokkastatus)

Urheiluluokka määritellään sen mukaan, kuinka hyvin urheilija suorittaa parapyöräilyyn perustuvia tehtäviä ja suorituksia.

Soveltuvat vammat (eligible impairment)

Parapyöräilyssä hyväksytään kahdeksan vammatyyppeä. Hyväksyttävän vamman on johdettava suoraan taustalla olevasta terveydentilasta (esim. sairaus, trauma tai kehityshäiriö), ja sen on oltava pysyvä ja todennettavissa.

Urheilijalla tulee olla vähintään yksi seuraavista soveltuvista vammoista:

- Heikentynyt lihasvoima
- Heikentynyt passiivinen liikelaajuus
- Raajapuutos/raajojen pituusero
- Jalkojen pituusero
- Urheilijat, joilla hypertoniasta johtuva lisääntynyt lihasjännitys
- Ataxia
- Dyskinesia (dystonia, atetoosi, chorea)
- Näkövamma

Minimivammakriteeri

Minimivammakriteerillä tarkoitetaan lajikohtaisia luokittelusääntöjä, joiden mukaan määritellään urheilijan toimintakyvyn rajoitteen tai vamman vaikeusaste, joka pitää olla urheilijan kilpailukelpoiseksi toteamisessa. Esimerkiksi urheilijalle, jolla on raajapuutos, määritellään amputaation taso. Minimivammakriteerien pitää pohjautua tieteelliseen tutkimukseen, jolla arvioidaan, miten vamma tai toimintakyvyn rajoite vaikuttaa suorituskykyyn urheilulajissa. Näin saadaan varmistettua, että toimintakyvyn rajoitteella on vaikutusta kyseisen lajin suoritukseen.

Urheiluluokkastatus

Jos luokittelupaneeli on osoittanut urheilijalle urheiluluokan, sen tulee määrittää myös urheiluluokan status. Urheiluluokan status ilmaisee, vaaditaanko urheilijalta tulevaisuudessa uudelleen arviointia ja voiko urheilijan urheiluluokka olla protestin kohteena.

Urheiluluokka status voi olla jokin seuraavista:

- Urheiluluokka vahvistettu (**C = confirmed**).
- Urheiluluokka uudelleen arvioitava (**R = review**). Lisäarviointia voidaan vaatia useissa tilanteissa, esimerkiksi, jos urheilija on äskettäin alkanut osallistua UCI:n hallinnoimiin kilpailuihin ja hänellä on pysyvä haitta tai vamma, mutta se on vaihteleva tai etenevä.
- Urheiluluokka tarkistettava ennalta määrättyyn päivämäärään mennessä (**FRD = fixed review date**).
- Urheilijalle annetaan urheiluluokaksi **NE (not eligible)** jos hänen terveydentilansa ei ole soveltuva, hänellä on vamma, joka ei ole hyväksyttävä vamma tai hän ei täytä minimivammakriteerejä.

Luokittelujärjestelmä

Kansainvälinen paralympiakomitea (IPC) on ottanut käyttöön yhtenäisen luokittelukoodin, jonka tavoitteena on helpottaa luotettavien, uskottavien ja tarkkojen luokittelujärjestelmien käyttöönottoa. Luokitteluprosessissa määritellään, kenellä on osallistumisoikeus paralympialajiin ja siinä ryhmitellään oikeutetut urheilijat lajiluokkiin heidän lajikohtaisten toimintarajoitteidensa perusteella. Kansainvälinen pyöräilyliitto UCI on vastuussa Paralympialaisten pyöräilyn luokittelujärjestelmää koskevista määräysten laatimisesta, säännöistä ja niiden täytäntöönpanemisesta.

UCI:n määrittelemät luokittelun säännöt pätevät seuraavissa kilpailuissa:

- Paralympialaiset
- MM-kisat
- Kilpailut, jotka ovat osa suoraa karsintareittiä paralympialaisiin osallistumisessa
- Kilpailut, joissa havainnoinnin arviointi voidaan suorittaa osana luokitteluprosessia
- Mikä tahansa muu luokittelun mahdollisuus, tapahtuma tai kilpailu, joka on listattu UCI:n parapyöräilyn kansainväliseen kalenteriin tai on UCI:n määrittelemä.

Kansallinen ja kansainvälinen luokittelu

Luokittelu jakaantuu kahteen osaan, riippuen siitä kilpaileeko urheilija kansallisissa vai kansainvälisissä kilpailuissa.

Kansallinen luokittelu: urheilijat, jotka haluavat kisata para-pyöräilyssä kansallisella tasolla kotimaassa sekä pohjoismaissa. Tämän luokittelun järjestää kansallinen lajiliitto eli Suomen Pyöräily tai kansallinen paralympiakomitea.

Jos kansallinen kisa kuitenkin kerryttää maan UCI-maapisteitä, kuten esimerkiksi SM-kilpailut, tällöin pisteiden saaminen edellyttää kansainvälistä luokittelua. Samoin UCI:n auktorisoimissa C1- ja C2-tason kilpailuissa on mahdollista kisata, mutta ranking pisteitä ei saa ilman kansainvälistä luokittelua.

Kansainvälistä luokittelua vaaditaan: jos kilpailee paralympialaisissa, MM- ja EM-kilpailuissa sekä maailmancupin kilpailuissa.

Kansallisen luokittelun tandemluokan urheilijoille (näkövammaiset) tekee silmälääkäri kansallisen luokitteluohjeistuksen mukaisesti.

Luokittelijatilanne Suomessa

Muissa luokissa ei parapyöräilyssä tällä hetkellä ole luokittelijaa kansallisella eikä kansainvälisellä tasolla. Tästä syystä toimitaan seuraavanlaisesti uusien kilpailutoimintaan mukaan haluavien ja luokittelemattomien urheilijoiden luokituksen saamiseksi. Paralympiakomitean lääkäri ja parapyöräilyn päävalmentaja arvioivat yhdessä urheilijan mahdollisen luokan perustuen B-lausuntoon. Tästä kirjoitetaan urheilijalle ohjeellinen luokitustodistus. Luokitustodistuksella urheilija saa kilpailla kansallisella tasolla sekä C1- ja C2-tasoisissa kansainvälisissä kilpailuissa (ilman ranking pisteitä).

KILPAILULAJIT JA LUOKAT

Maantiepyöräilyssä kilpailulajeina ovat maantieajo, joka ajetaan yhteislähtökilpailuna sekä henkilökohtainen aika-ajo, joka ajetaan väliaikalähtöisenä. Näiden lisäksi käsipyörien viestikilpailu (team relay) on vakiintunut kilpailumuodoksi.

Kilpailuluokat (sport class) maantielajeissa jaetaan neljään luokkaan. Luokat ilmaistaan tunnuskirjaimilla **H**, **T**, **C** ja **B**. Tunnuskirjaimen perässä ilmaistaan alaluokka numerolla luokissa H, T ja C. Mitä pienempi luokkanumero, sitä suurempi on vamman vaikutus toimintakykyyn. Urheilijan sukupuoli määritellään vielä luokkatunnuksen eteen lisäämällä **W** = naiset ja **M** = miehet.

Luokat

KÄSIPYÖRÄILY, H1–H5: H1–H4 luokat kilpailevat käsipyörällä, jota käytetään joko pelkästään käsien tai käsien ja vartalon voimalla sekä makuuasento on pakollinen. H1-luokassa kilpailevilla urheilijoilla ei ole toimintakykyä keskivartalossa, eikä jaloissa sekä käsien toimintakyky on rajoittunut esimerkiksi selkäydinvamman vuoksi. H4 luokan kilpailijoilla ei ole jaloissa toimintakykyä mutta hyvä keskivartalon ja käsien toimintakyky. H5 luokassa kilpaillaan polvillaan istuen ja näin urheilija voi käyttää käsiään ja keskivartaloaan käsipyörän kiihdytykseen. Tähän luokkaan kuuluvilla urheilijoilla voi olla esimerkiksi jalkojen amputaatioita, halvaantumisen, lievä tai keskivaikea atetoosi tai ataksia.

KOLMIPYÖRÄILY, T1–T2: Luokkien T1–T2 urheilijat ajavat kolmipyörällä (trikkeri), koska he eivät voi ajaa polkupyörällä johtuen tasapainon puutteesta ja/tai spastisuudesta/ataksiasta/atetoosista/dystoniasta. T1-luokka on urheilijoille, joilla on merkittävimpiä ongelmia koordinaatiossa tai lihasvoiman heikentymistä kuin T2-luokan urheilijoilla.

POLKUPYÖRÄ, C1–C5: C1–C5 luokilla välineenä normaalirunkoinen pyörä, joka tarvittaessa modifioitu urheilijan vamman mukaan. Näiden luokkien urheilijoilla voi olla amputaatioita, heikentynyttä lihasvoimaa tai liikelaajuutta sekä koordinaatioon vaikuttavia haittoja kuten ataksiaa tai atetoosia.

TANDEM, B: Urheilijat, joilla on näkövamma ajavat tandemilla näkevän pilotin kanssa, joka on edessä. Näkövammaiset urheilijat kilpailevat kaikki samassa luokassa (B) ja heidät merkitään luokittelun pääluetteluun IBSA:n (Kansainvälinen sokeiden urheiluliitto) visuaalisten näköluokitusten mukaisesti B1, B2 ja B3-koodeilla.

Yleisellä tasolla koodien merkitys:

B1 = sokea urheilija

B2 = vaikeasti heikkonäköinen urheilija

B3 = heikkonäköinen urheilija.

Ratapyöräilyssä kilpaillaan myös mutta vain luokissa B ja C. Alaluokkajako näissä on sama kuin maantielajeissa. Kilpailumuodot ja -matkat vaihtelevat luokittain. Lajeina ovat henkilökohtainen takaa-ajo (individual pursuit), tandem sprint, team sprint, time trial ja scratch.

LÄHTEET

Ikävalko, H. (7.12.2023). Vapaa-ajan apuvälineet. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Haettu 19.11.2024 osoitteesta <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/apuvälineet/vapaa-ajan-apuvälineet>

International Paralympic Committee. (2016). Sport week: Classification in cycling. Haettu 10.11.2024 osoitteesta <https://www.paralympic.org/news/sport-week-classification-cycling>

Kehitysvammaisten tukiliitto. (n.d.). Malike. Haettu 14.11.2024 <https://www.tukiliitto.fi/malike/>

Liikenne Vakuutus keskus. (2024). Toimintakykyyn liittyvän kuntoutuksen ohjeet. <https://www.lvk.fi/document/89207/ABCDC374AFA490CBF1D1AB07DFBE32DDDD42BC856704353906A2718CCA5C3B95>

Malike. (n.d.). [Etusivu varauskalenteri]. Haettu 6.11.2024 osoitteesta <http://varaus.malike.fi/>

Paralympiakomitea. (n.d.). Paralympiakomitean välinetoiminta. <https://www.paralympia.fi/palvelut/apuvälineet>

Paralympiakomitea. (n.d.). Apu- ja liikuntavälineet. Haettu 6.11.2024 osoitteesta <https://www.paralympia.fi/palvelut/esteettomyys/apu-ja-liikuntavälineet>

Paralympiakomitea. (n.d.). Pyöräilyn säännöt ja luokittelu. Haettu 9.11.2024 osoitteesta <https://www.paralympia.fi/urheilu/lajit/pyoraily/saannot-ja-luokittelu>

Peltonen, M. (2024). Suomen Pyöräilyn parapyöräilyn lajivastaavan Mikko Peltosen sähköposti.

Remahl, V., Wennman, H., Kuorikoski, K., Kuutamoinen, O. & Kuorikoski, T. (2024). Mistä teitä paraurheilijoita aina pulpahtelee?: Paraurheilun organisointi ja tila Suomessa 2024. <https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2024/09/Valtion-liikuntaneuvosto-Paraurheilun-organisointi-ja-tila-Suomessa-2024-1.pdf>

Rintala, P., Huovinen, T. & Niemelä, S. (2012). Soveltava liikunta. Liikuntatieteellinen Seura. Sipilä, V., Roitto, R., Asunta, P., Jaakkola, L., Nylund, L., Piispanen, T., Saari, A., Vetoniemi, J., Helenius, K. & Suhonen, S. (2023). Soveltavan liikunnan ja paraurheilun sanasto. Liikuntatieteellinen Seura ja Sanastokeskus. https://www.lts.fi/media/lts_julkaisut/lts_selvityksia/soveltavan-liikunnan-ja-paraurheilun-sanasto.pdf

Saarinen, K., Kauhanen, K. & Mononen, K. (2018). Kansallinen luokittelukäsikirja. Suomen Paralympiakomitea. <https://www.paralympia.fi/images/tiedostot/kansallinen-luokittelukasikirja.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2023). Opas apuvälinetyötä tekeville ammattilaisille ja ohjeita asiakkaille: Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2023. Haettu 19.11.2024 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164725/STM_2023_13_J.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Suomen pyöräily. (n.d.). Para- ja soveltavan pyöräilyn lajiesittelyt. <https://pyoraily.fi/lajit/para-ja-soveltava/>

Suomen Pyöräily. (n.d.- d). Parapyöräilyn kipailulajit ja luokat. Haettu osoitteesta 9.11.2024. <https://pyoraily.fi/kilpaileminen/parapyorailyn-kilpailutoiminta/>

Terveyskylä. (17.11.2022). Terveystuonon järjestämisvastuu apuvälinepalveluista. Haettu 19.11.2024 osoitteesta <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/ammattilaiset/apuvälinepalvelut/apuvälinepalveluiden-lainsaadanto-ja-jarjestamisvastuu/terveydenhuollon-jarjestamisvastuu-apuvälinepalveluista>

Törrönen, T. (2024). Suomen Paralympiakomitean valmennuspäällikkö Tuomas Törrösen sähköposti.

UCI. (n.d). Union Cycliste Internationale. Haettu 9.11.2024 osoitteesta https://assets.ctfassets.net/761I7gh5x5an/49K0Cz1PHFWkMcwLLtMWGt/e0eae37b1c065ab7b785998a9e4d093b/UCI_Classification_FAQ.pdf

UCI. (2024). Union Cycliste Internationale. Part 16 Para-cycling. Haettu 14.12.2024 osoitteesta <https://assets.ctfassets.net/761I7gh5x5an/2hSKKwLFWuz8ApFjJHZVWf/858db4680bd1f07a995aa1f46ff86132/16-PAR-20250101-E.pdf>

U.S. Paralympic Cycling, (n.d). Classification. Haettu 12.11.2024 osoitteesta <https://www.usparacycling.org/classification>

Vammaispalvelulaki 675/2023. Haettu 2.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230675#L2P32>

Välineet. (n.d). [Etusivu]. Haettu 13.7.2024 osoitteesta <https://www.valineet.fi/>

Suomen PYÖRÄILY

Espoo
liikkuu

Valimotie 10
00380 Helsinki

Espoo
liikkuu

cannondale
etteplan

toimisto@pyoraily.fi
+358 50 516 9590
pyoraily.fi

KSBR
cannondale

RESETE.FI

brodifly

yucca.fi

SKODA

KOUVOLAN
VUNU

brodifly

Rinnekodit

Rinnekodit

KELLOKOSKEN
KONEISTUS OY

KOUVOLAN
VUNU

Ree

CITYMARKET
IS TV

Ree

velosport

CITYMARKET
IS TV

SKODA

velosport

KELLOKOSKEN
KONEISTUS OY

Rinnekodit

RESETE.FI

yucca.fi

*Suomalaisen pyöräilyurheilun
puolestapuhuja*